

COLECCIÓN
TATA KUÁ

POESÍA ESCRITA EN NEERLANDÉS

CUATRO MUJERES
CONTEMPORÁNEAS

•

RUTH LASTERS (BÉLGICA)

RADNA FABIAS (CURAZAO/PAÍSES BAJOS)

SASJA JANSSEN (PAÍSES BAJOS)

CHARLOTTE VAN DEN BROECK (BÉLGICA)

SELECCIÓN Y TRADUCCIÓN:

MICAELA VAN MUYLEM

VERA editorial cartonera

**POESÍA ESCRITA
EN NEERLANDÉS**

CUATRO MUJERES
CONTEMPORÁNEAS

COLECCIÓN
TATAKUÁ

**POESÍA ESCRITA
EN NEERLANDÉS**

**CUATRO MUJERES
CONTEMPORÁNEAS**

•

RUTH LASTERS (BÉLGICA)
RADNA FABIAS (CURAZAO/PAÍSES BAJOS)
SASJA JANSSEN (PAÍSES BAJOS)
CHARLOTTE VAN DEN BROECK (BÉLGICA)

SELECCIÓN Y TRADUCCIÓN:
MICAELA VAN MUYLEM

VERA editorial cartonera

RUTH LASTERS

AMBERES, 1979

Estudió filología románica. Ha publicado las novelas *Poolijs* (Hielo polar, 2006) y *Feestelijk Zweet* (Sudor festivo, 2010) y los poemarios *Vouwplannen* (Planes de plegado, 2007) y *Lichtmeters* (Fotómetros, 2015; en la editorial cordobesa vientodefondo se publicó la traducción al español), por los cuales recibió numerosos premios. También escribió una serie de cuentos en neerlandés simplificado para inmigrantes que están aprendiendo la lengua, *De laatste straatmuzikant* (El último músico callejero, 2013).

<https://ruthlasters.be/>

Marea

La edición final del mar la hacemos vos y yo. Al parecer, incluso
[nosotros
somos idóneos, porque ya está lista para la imprenta: libros
[de mareas

para los siglos venideros. Aquí trazo yo en la arena la línea que
[alcanzará
a las 14 en 2050. Señalá vos su pleamar

dentro de ciento treinta años a medianoche. El futuro más lejano
se convierte así en una pequeña planicie donde jugamos
[a las bochas

sin poseerlo: mengua, va y viene –ventanilla de
admisión– hasta que en la playa sólo las vieiras

algo estropeadas resultan bien traídas. El don perfecto:
ejecuciones erróneas de su mandato de no llegar
[a ser más

que «aceptablemente buenos».

Tij. De eindredactie van de zee doen jij en ik. Zelfs wij blijken / ervoor geschikt, want nu al is ze drukbaar tot getijboekjes voor // eeuwen verder. Hier trek ik in het zand de lijn van tot waar zij / om 14 u in 2050 reiken zal. Duid jij haar vloedgrens aan // van over honderddertig jaar om middernacht. Zo wordt / de verste toekomst een klein vlak waarop wij al petanquen zonder ze te // hebben, nee, zij ebt, glijdt heen en weer – loketschuif van / de aanvaarding – tot slechts de licht gehavende // schelpen gelukt aangespoeld lijken, de volkomen gave: / verkeerde uitvoeringen van haar orders tot 'gewoon // goed genoeg'.

Arroz

Por cada disgusto hundí mi mano en una bolsa de arroz
y remití en un sobre un único grano al lugar de origen,

a un granjero en Angkor, que a su vez me enviaba una canica
de arcilla por cada

felicidad inesperada, la vez que por milagro una esquirola de mina sólo
le destrozó el empeine a su esposa, o cuando no perdió toda la cosecha

con la tormenta. El último grano que le envié: para Pascuas,

[después de que vos

y yo habíamos vuelto a esconder en la casa canicas en lugar de

huevos –quien encontrara todas las suyas en un día, podía marcharse,
para siempre, sin reproches– y vos a las mías apenas

las habías ocultado, las siete junto al zócalo,
al alcance.

Rijst. Bij grief groef ik mijn hand in een zak rijst / en stuurde in een omslag steeds een korrel terug naar herkomst, // naar een boer in Angkor die op zijn beurt keer op keer een klei- / knikker zond bij // onverhoopt geluk, als een mijnscherf wonderwel alleen / zijn vrouws wreef had verbrijzeld of zijn oogst niet was verloren door // een storm. De laatste korrel die ik naar hem zond: rond Pasen nadat jij / en ik weer knikers voor elkaar verstopt hadden in huis in plaats // van eieren – wie in één dag al de zijne vond, mocht weggaan / voor altijd zonder verwijten – en je de mijne nauwelijks // verborgen had, alle zeven naast de plint, voor / het grijpen.

Paredes

Preparar ahora para después los armarios. A la izquierda del pasillo, repisas repletas de serpentinatas, caviar de trufa, brut rosé

para cuando se cumplan todos nuestros planes. A la derecha,
[estantes repletos
de mantas, absentas, cigarrillos Silver Filter de anís, para cuando
[mucho

falle por mala suerte y/o necedad. A menudo nos metemos cada uno en un estante de abajo, para gritarnos a través de las paredes

todas las mil setenta cosas que pueden salir mal al ejecutar nuestros planes, por ejemplo, el impulso irresistible de

ponerse una noche a patear, destrozar ambos muebles, y que el montón de madera alcance para un único
[ropero nuevo

tan grande que en él podamos descansar ambos, de pie, contra el otro.

Wanden. Het klaarzetten van kasten nu voor later. Links in de gang: / schappen vol serpentines, truffelkaviaar, rosé brut // voor als al onze plannen zijn volbracht. Rechts: een kast vol / plaids, absent, Silver Filter anijscigarillo's voor als veel // door pech en/of idiotie is mislukt. Vaak kruipen wij elk / op een onderste schap, schreeuwend naar elkaar doorheen wanden // alle duizend zeventig dingen die mis kunnen gaan bij het uitvoeren / van wat wij planden, bijvoorbeeld de onweersaanbare drang om // op een nacht te gaan stampen, breken / beide meubels tot een hoop hout voor één nieuwe kast, ruim genoeg // om er allebei gewoon tegen elkaar aan geleund / in te staan.

Tierra

Que si se puede ahorrar el «juntos». Que si por mucho hacer,
[intenso, de a dos,
se puede preservar al otro de la jaula del ascensor unipersonal entre
[pisos subterráneos

acaso. Decí dos veces «pues claro» y apoyá la cabeza en
mi nalga, sin más, porque instantes como éstos de bilis salvaje

son más frecuentes que escasos, idénticos hasta en la suciedad
de los poros. Sólo la recolección de «juntos» hasta formar
[un dique contra

la horrible singularidad; quizá se pueda una única vez, cuando
[las espaldas
descansen lánguidas e indolentes como tierra repleta de algo más

que la esperanza, plena de belleza extraída de lo más difícil
[como –sos mío–
bulbos de tulipán devorados durante

la guerra.

Land. Of je 'samen' sparen kan. Of je door veel intens met twee te doen / de ander kan behoeden voor de eenmansliftkooi tussen ondergrondse // etages ooit. Zeg tweemaal 'uiteraard' en leg je hoofd dan op / mijn bil, achteloos want ogenblikken zoals dit van wilde milt // komen vaker terug dan niet, tot op de porieaanslagen / precies dezelfde. Alleen het sprokkelen van 'samen' tot een dam tegen // eng enkelvoud kan misschien maar één keer, als ruggen loom en / mul liggen als land vol iets al verder dan // de hoop, vol mooiheid uit het moeilijkste gebroken als – jij bent mijn – / tulpenbollen gegeten tijdens // oorlog.

Bosque

Que si alguna vez viste
el después de la pirotecnia. Las ramas de humo

no el destello, sino los troncos esponjosos en el mismísimo lugar
en que hace un instante estallaban fuegos. El bosque de aire

que unos segundos después de la extinción emerge
ante tus ojos. El valor residual que en realidad es mayor que

la belleza intencionada de la lluvia de colores. Así también es
–después de que suspirando dijeras que, pese a todo, aun infiel,

seguís queriéndome– lo que queda flotando en la habitación,
[más bello por
incisivo, terrible e involuntario: lo irreparable

entre nosotros.

Woud. Of je het achteraf / van vuurwerk ooit zag. De takken van rook, niet // de vonken, maar de pluizige stammen op precies dezelfde / plaats waar net nog pijlen openknalden. Het luchtwoud // dat daar na het doven enkele seconden voor je / ontstaat. De restwaarde die eigenlijk grootser is dan // de bedoelde fraaiheid van spetters kleurvuur. Zo is ook, / nadat je hebt gezucht dat je me ondanks alles, ontrouw nog // liefhebt, wat daarna in de kamer hangt op een doordringendere, / verschrikkelijke, ongewilde manier mooier: de onherstelbaarheid // tussen ons.

RADNA FABIAS

CURAZAO, 1983

Vive en los Países Bajos. *Habitus* (Ed. De Arbeidspers, 2018), es su primer libro de poesía, ha sido traducido a varias lenguas y ha obtenido numerosos premios. En vintodefondo (Córdoba) se publicó la traducción al castellano.

<https://radnafabias.com/>

<https://vintodefondo.com/habitus/>

lo que escondí

llantas

las llantas de un lustre impecable, brillando bajo el sol
demasiado grandes y demasiado caras para los coches bajo
[los que andan

las ventanillas blindadas de esos coches con llantas brillantes
los conductores echados hacia atrás de los coches con ventanillas
[blindadas y llantas brillantes

los sonidos explosivos de los graves que provienen de parlantes
[instalados en el baúl

el polvo de los campos resecos
y la pomada para el pelo: la verde
o la otra, negra

con olor a refinería
perfecta

para el cabello del negro moderno de los años 80
perfecta

para subrayar la natural negritud, hacerla relucir
perfecta

para soportar el polvo de

los campos resecos donde crecen arbustos con espinas

wat ik verstopte. velgen / de onberispelijk opgepoetste in de zon glimmende velgen / te groot en te duur voor de auto's waaronder ze draaien / de geblindeerde ruiten van de auto's met de glimmende velgen / de ver naar achteren leunende bestuurders van de auto's met de geblindeerde ruiten en de / glimmende velgen / de explosieve bassen uit de in de kofferbak geïnstalleerde subwoofers / het stof van de dorre velden / en haarvet: groen / of de zwarte versie / ruikt naar olieraffinaderij / perfect / voor het haar van de moderne *neger* in de jaren 80 / perfect / om de natuurlijke zwartheid te onderstrepen, te laten glinsteren / perfect / om het stof te dragen van / de dorre velden waarop doornige struiken groeien

el polvo
el polvo que trajo el passat

en todo y metido en todo

barcitos_
en todas las rutas, pavimentadas o de tierra
las mujeres en los barcitos tras las rejas en las rutas
las mujeres
los baches
las mujeres en la calle

pero no cuando oscurece

los baches en la ruta
los hombres
en el bar de la ruta beben cerveza cerveza cerveza a veces una
[whiscola y

al final
encuentran el auto
al final
se van
al final
encuentran la casa
al final
llegan a casa
al final
encuentran a la mujer que no estuvo bebiendo en el bar de la ruta
al final
buscan su sexo

het stof / het door de passaatwind meegevoerde stof / overal op en tussen / barretjes / langs alle
al dan niet geasfalteerde wegen / de vrouwen in de barretjes achter het traliewerk langs de wegen
/ de vrouwen / de gaten / de vrouwen op straat / maar niet als het donker is / de gaten in de weg
/ de mannen / die bij de bar langs de wegen bier bier bier en soms een whiskey-cola drinken en /
uiteindelijk / de auto vinden / uiteindelijk / wegrijden / uiteindelijk / het huis vinden / uiteindelijk
/ thuiskomen / uiteindelijk / de vrouw vinden die niet langs de weg bij de bar stond te drinken /
uiteindelijk / haar geslacht zoeken

en su sexo reconocen el lugar
y la casa
cuál de las tantas casas

mujeres
con culos, culos embutidos en calzas
culos como paragolpes para viajar haciendo dedo hasta una isla
[cercana

eso dicen

mujeres que llevan la ropa como una segunda piel
acá no existe eso de que la ropa te quede chica
hombres con dedos negros bajo un alero junto a la casa
inclinados sobre el motor
una cerveza transpirada en la mano

al alero se le dice garage y
ese es un mecánico
cuando dice *shokkashobbe*
quiere decir *shock absorbers*:
amortiguadores

se gastan rápido acá
son los baches en las rutas por donde
los hombres
con afeitadoras para el pelo y navajas bajo un árbol
a un hombre así se le dice un barbero
hombres que vienen a cobrar
a un hombre así se le dice un árabe

aan haar geslacht herkennen waar ze zijn / welk huis het is / welke van de vele / vrouwen / met in
leggings gehesen billen billen / billen als bumpers waarop je naar een nabijgelegen eiland kunt
liften / zegt men / vrouwen die hun kleren als een tweede huid dragen / er bestaat niet zoïets als
twee maten te klein / mannen met zwarte vingers onder een afdakje naast hun huis / onder een
motorkap gebogen / een zwetende bierfles in de hand / dat afdakje heet een garage en / dat is een
monteur / als hij *shokkashobbe* zegt / bedoelt hij *shock absorbers* / *schokdempers* / hoe snel ze
daar slijten / want gaten in de wegen waarlangs / mannen / met tondeuses en scheermessen onder
een boom / zo'n man heet een barbier / mannen die geld komen innen / zo'n man heet een arabier

hombres
con armas y whiskey bajo un árbol
a un hombre así se le dice un cafre,
irresistible para

mujeres
con hijos en brazos
el olor de la piel ardida
al sol
el sol de oro
los dientes de oro
mujeres
en el cabello el alisado químico se sigue sintiendo días enteros
y además el olor a quemado de la planchita del pelo
porque tiene que ser más liso
y no hace falta que sea cabello

plástico
en la cabeza y en los dedos de las mujeres
mujeres con rulos
las casas color golosina
las iglesias
iglesias pintadas del color de bananas maduras
los árboles de tamarindo
las iguanas
las lagartijas con colas medio amputadas
las cabras sueltas

mannen / met wapens en whiskey onder een boom / zo'n man heet een kaffer, / onweerstaanbaar
voor / vrouwen / met kinderen op de arm / de geur van hun verbrande huid / in de zon / de
gouden zon / de gouden tanden / vrouwen / in wier haar de geur van chemische ontkroezers
dagen later nog hangt / daarbovenop de verbrande geur van hun gebakken haar / want het moet
gladder / en het hoeft ook geen haar te zijn / plastic / op het hoofd en de vingers van de vrouwen
/ vrouwen met krulspelden / de huizen in snoepkleuren / de kerken / de in de kleur van rijpe
bananen geschilderde kerken / de tamarindebomen / de leguanen / de hagedissen met de half
geamputeerde staarten / de loslopende geiten

los gallos que cantan
los perros atados a los árboles
los perros callejeros atropellados
los perros callejeros durmiendo debajo de coches que pierden aceite

las balas que suenan como pirotecnia

la pirotecnia contra los malos espíritus
las balas contra la gente mala
las balas de la gente mala
los diarios llenos de sangre
los motores pesados, que rugen, de muchachos igual de pesados
las ancianas junto a la ruta
vendiendo billetes de lotería nacional
vendiendo esperanza
junto a la ruta
junto a los baches de la ruta
en el polvo
los chicos de la calle en pequeñas bicis
    bailando en la bici para niñas que recién comienzan a menstruar
las madres que les dicen que se cuiden
las madres

sólo

el polvo
el césped en el jardín de la gente que sí puede permitirse un sistema
    [de riego]

de kraaiende hanen / de aan bomen geketende honden / de overreden zwerfhonden / de onder
olie lekkende auto's slapende zwerfhonden // de kogels die klinken als vuurwerk // het vuurwerk
tegen boze geesten / de kogels tegen boze mensen / de kogels van boze mensen / de kranten
vol bloed / de zware, ronkende motoren van de even zware jongens / de oude vrouwen langs de
wegen / ze verkopen staatsloten / ze verkopen hoop / langs de wegen / langs de gaten in de wegen
/ in het stof / de straatjongens op te kleine fietsen / hoe ze op de fiets om net menstruerende
meisjes dansen / de moeders die daarvoor waarschuwen / de moeders / alleen / het stof / het gras
in de tuin van mensen die wel een sproeier kunnen betalen

más verde
el color de la gente que sí puede permitirse un sistema de riego
más claro que
el adicto en el jardín de la gente que sí se puede permitir un sistema
[de riego
los artilugios que sostiene el adicto en el jardín de la gente que sí
[puede permitirse un sistema de riego
el color negrísimo del adicto de la calle a quien le creció una gruesa
[capa de callo en los pies
como suelas naturales

los autos chatarra
la basura tirada
la tierra sedienta
los chaparrones apocalípticos
el viento
los huracanes
las telenovelas en castellano
los pechos de silicona de las mujeres en las telenovelas en castellano
las noticias sangrientas de los países vecinos
las elecciones de reinas
los pechos de silicona de la miss venezuela
la lengua materna
la lengua oficial
la lengua extraoficial
los supermercados con segregación extraoficial

groener / de kleur van de mensen die wel een sproeier kunnen betalen / bleker dan / de junk in de tuin van de mensen die wel een sproeier kunnen betalen / de spullen onder de arm van de junk in de tuin van de mensen die wel een sproeier kunnen / betalen / de diepzwarte kleur van de straatjunk aan wiens voeten een dikke laag eelt is gegroeid / dat zijn natuurlijke schoenzolen / de autowrakken / het zwerfvuil / de dorstige aarde / de apocalyptische regenbuien / de wind / de orkanen / de spaanstalige soaps / de siliconen borsten van de vrouwen in de spaanstalige soaps / het bloederige nieuws uit de nabijgelegen landen / de missverkiezingen / de siliconen borsten van miss venezuela / de moedertaal / de officiële taal / de officieuze taal / de officieus gesegregeerde supermarkten

las voces del pueblo que se alzan en la radio a transistores
el dj que comenta las canciones en la radio a transistores
las canciones a pedido en la radio a transistores y el dj que les habla

[encima

la noche que cae abrupta
el justificado miedo en la noche
los espíritus
el asfalto ondulado
la ausencia de vías de escape
la ausencia de estaciones del año
la ausencia

cómo todo está rodeado de mar
cómo todo se achicharra bajo el sol

el terror
los turistas

sonreírles siempre a los turistas
a eso se le dice educación

el sol
el azul
el absurdo azul del cielo
el absurdo azul del mar
los pescadores en barquitos flotando en el mar de absurdo azul,
[y transparente
la arena

de verheven stemmen van het volk uit de transistorradio / de dj die over de liedjes uit de
transistorradio praat / de verzoeknummers uit de transistorradio waar de dj overheen praat / de
abrupt vallende nacht / de terechte angst in de nacht / de geesten / het rimpelende asfalt / het
gebrek aan vluchtwegen / het gebrek aan seizoenen / het gebrek // hoe alles door zee omringd is /
hoe alles onder de zon verschroeit // de verschrikking / de toeristen / altijd lachen naar toeristen / dat
heet opvoeding / de zon / het blauw / het onmogelijke blauw van de lucht / het onmogelijke blauw
van de zee / de vissers in bootjes drijvend op de onmogelijk blauwe, transparante zee / het zand

las colas de pescado que trajo el agua a la arena blanca
la arena blanca junto al absurdo azul del mar
la arena blanca que se asemeja sospechosamente al polvo
el polvo

de aangespoelde vissenstaarten in het witte zand / het witte zand bij het onmogelijke blauw van
de zee / het witte zand dat verdacht veel lijkt op het stof / het stof

SASJA JANSSEN

PAÍSES BAJOS, 1968

Reconocida poeta y cuentista, fue docente de neerlandés como lengua extranjera y en la actualidad dicta cursos de escritura creativa y poesía en Ámsterdam. Su último libro, *Virgula*, ha sido muy premiado y fue publicado en Serapis en 2023.

<http://www.sasjajanssen.nl/>

Virgula,

la noche en que quedé preñada, de un rojo claro era,
lloré de vida, aunque colmada de vacío debo guardar
cama y todos los días me sacuden las almohadas
me peinan las mantas aterciopeladas y con el granizo espantan
del cielo la tormenta, nada debe importunar mi vientre,
lo único permitido es escribir misivas,
mejor aún, dormir, medio erguida contra la pared tapizada
con género verde y círculos de oro para burlar al diablo

te escribo porque te balanceás en la comisura de mi ojo
te escribo porque nunca respondés
te escribo porque, igual que a mí, no te gusta el reposo

el viento comienza a aspirar infernal desde el centro
del cuarto, justo encima de mi cama, los postigos crujen
las cortinas mecen su pesadez, hasta que un pequeño tornado
emerge en mi vientre y mi abdomen engrosa como un globo
en la noche de paños verdes y dorados aros, me lavan las sábanas
con agua hirviendo y llega la partera que con piernas ágiles

Virgula, de nacht dat ik werd bezwangerd, zachtrood was hij, / huilde ik van leven, maar vol van leegte moet ik bedrust / houden en men klopt elke dag mijn kussens op / kamt de pluizige dekens en met hagel wordt het onweer / uit de lucht geschoten, niets mag mijn buik ontrieven, / het enige wat is toegestaan is het schrijven van brieven, / liever nog slapen, half zittend tegen de met groene / stof beklede muur en gouden kringen om de duivel te misleiden // ik schrijf je omdat je in mijn ooghoek bungelt / ik schrijf omdat je nooit antwoordt / ik schrijf je omdat je niet van stilstand houdt, net als ik // de wind begint heidens te zuigen vanuit het middelpunt / van de kamer, precies boven mijn bed, de luiken kraken / de gordijnen wiegen hun zwaarte, tot een kleine tornado / opstijgt vanuit mijn schoot en als een ballon bolt mijn buik / in de groen en goud ringende bestofte nacht, men wast de lakens / heet en ik ontvang de vroedvrouw die met spelende benen

se sienta en la cama alta, nos muestran la biblia y
yo río de vida

la partera aplaude mi estado, estadísticamente imposible,
inalcanzable, excepto en las Sagradas Escrituras, me llama
hija de Lot y me lanza un sermón sobre el arca de Noé
contra mi gente, pero clava dos pálidas mariposas en la pared
atraviesa con los alfileres los ojos de oro, como para recordarme
el dolor, mi alegría queda muda y las noches ahora
aunque tapizadas de verde con círculos de oro son fluorescentes
y los días quedan clavados en una aurora bermellón

escribo porque no puedo pronunciar nada
escribo porque la partera hunde en mí su azada
escribo porque me avergüenza mi cría

un sol borrascoso se cuele argento por los resquicios
de los postigos, una franja de polvo danza como una espiga y cada
noche la partera extrae de mí el vacío, y a la octava
madrugada una nube de un blanco parroquial y del tamaño
[de una naranja
flota en el centro del cuarto, justo encima de mi cama, le sopló
todo mi amor maternal, pero la nube reacia

op het hoge bed komt zitten, men toont ons de bijbel en / ik lach van leven // de vroedvrouw klapt in
haar handen om mijn ongewone / statistisch onhaalbare status, op de Heilige Schrift na, noemt me /
een dochter van Lot en preekt over de ark van Noach / tegen mijn staf maar prikt twee vale dagvlinders
met spelden / aan de muur dwars door de gouden ogen, als om mij aan mijn lijden / te herinneren,
mijn vrolijkheid verstomt en de nachten / hoewel groen bestoft met gouden kringen worden
fluorescerend / en de dagen blijven steken in een vermiljoenen dageraad // ik schrijf omdat ik niets
kan uitbrengen / ik schrijf omdat de vroedvrouw haar handspade in me steekt / ik schrijf omdat ik
me schaam voor mijn boreling // een onweersduistere zon kruipt zilver door de kieren / van de luiken,
een streep stof danst als korenaren en elke / nacht schept de vroedvrouw naar leegte in mij, en op de
achtste / ochtend drijft een priesterwitte wolk groot als een sinaasappel / in het midden van de kamer,
precies boven mijn bed, ik blaas / al mijn moederliefde ernaartoe, maar de wolk gaat weigerachtig

va y viene y permanece en el centro, flotando, nunca antes estuve tan sola delante, los nervios me zumban en las venas

la partera me acerca la nube a los pechos, que la amamante, sin embargo, no hay más que bruma en el pezón, se inquietan y me obligan a dar un paseo y al sol la nube me danza sobre la cabeza, como vos a veces y cuando llueve va dejando pequeños granizos en la vereda, a veces murmuro nubosa para engatusarla, primero ando ligera pero pronto los paseos se hacen pesados, como si la nube se aglomerara con los mayores aires afuera

y cuando estoy a punto de quebrarme, atravesás la nube con
[tu anzuelo
y estalla contra el muro entelado, alcanzamos a ver una lengüita de luz, un minúsculo trueno, Vírgula, ya no sé nada, y otra vez se me hincha el vientre, no puedo ver mis pies, otra vez la partera con sus piernas ágiles y la azada, atiza el vacío, la intumescencia se hace inmensa, nos preparamos para lo peor, un recuadro pesadísimo, recortado de un cielo gris agua no me provoques, te escribo con la más absoluta seriedad, Vírgula,
[Vírgula.

heen en weer en blijft middelpuntig hangen, nooit eerder stond / ik er zo alleen voor, de zenuwen suizen door mijn bloedaderen // de vroedvrouw beweegt de wolk naar mijn borsten om hem / te zogen, maar meer dan een mistige tepel levert het niet op. / men wordt onrustig en geeft de opdracht te gaan wandelen en / in de zon danst de wolk vlak boven mijn hoofd, zoals jij kunt doen / en bij regen laat hij hagelsteentjes achter op de stoep, / soms fluister ik wolkige taal om hem te paaien, eerst ben ik lichtvoetig / maar al gauw worden de wandelingen drukkend, alsof de wolk / samschoolt met de grotere buitenluchten // en als ik bijna knap, steek jij je angel door de wolk, waardoor / hij tegen de bestofte muur uiteenspat, een tongetje van licht / is te zien, een klein gedonder, Virgula, ik weet niets meer, / en weer zwelt mijn buik, ik kan mijn voeten niet meer zien, / weer komt de vroedvrouw met haar spelende benen en handspade, / ze pookt de leegte op en de zwelling wordt enorm, we verwachten het / ergste, een loodzwaar vierkant uit watergrijze lucht gesneden, / verzoek me niet, ik schrijf je in grote ernst, Virgula Virgula.

Te invoco,

ahora que salgo de la acequia, que acaso sólo mida una vara real
el ancho, veo cómo grita desnudo el avellano, te devuelvo
el grito y en un granero vacío un gato viejo se aferra a las vigas,
abro de golpe las puertas altas para el viajero
llega de lejos, como yo, aquel que con vela y pluma dibuja detrás
[de una mesita
alazana tu rostro sobre una hoja nervada, mi corazón está despojado
y ya no podés alcanzarlo.

Ik roep je aan, nu ik uit de greppel kruip, misschien maar een koningsroede / breed, zie ik hoe
naakt de hazelaar schreeuwt, ik schreeuw jou / weer terug, en in een lege schuur omklemt een
gelooid kat de balken, / met een zwaai gooi ik de tafeldeuren open voor de reiziger / hij komt van
ver, net als ik, die met kaars en pen achter een paardbruin / tafeltje jouw gezicht tekent op een
nervig blad, mijn hart is kaal / en kun je niet meer aanschrijven.

Vírgula,

hay una eternidad en la altura, hay una eternidad en tender
la altura
a veces el anhelo de anular la diferencia entre aire y tierra,
dejarte caer pasando apenas los escuetos jardines con bancos
[heladeritas plantas
vacías bicicletas, aunque suele haber un anhelo
por ingresar en el aire como en un cuarto

el mío que está compuesto por una ventana grande y no tiene
centro, hacen trampa con un cuadrado
adentro una cama baja, una gasa de quesería como cortina, linóleo
celestes como un febrero claro
una mesita para una única silla, cuando afuera lavás
la ventana por encima del hombro te aturde la hondura

Vírgula, acá también estuviste ya, en la densidad tangible
cuatro paredes, el concreto corroído en las escaleras
pegadas a la construcción, con nudos de aire,
mis ojos viven con el amarillento concreto en que recortaron

Virgula, er is eeuwigheid in hoogte, er is eeuwigheid in het hangen / van hoogte / soms het verlangen het verschil tussen lucht en aarde op te heffen. / je laten vallen vlak voorbij de korte tuintjes met banken koelkasten lege / planten fietsen, maar meestal is er verlangen / om de lucht te betreden als een kamer // mijn kamer die uit een groot raam bestaat en geen midden / heeft, er wordt vals gespeeld met een vierkant / met daarin een laag bed, kaasdoek als gordijn, lichtblauw / linoleum als een heldere februari / een kleine tafel geschikt voor maar één stoel, wanneer je het raam / aan de buitenkant wast duizelt de diepte over je schouder // Virgula, ook hier was je al, in de dichtheid die je kunt aanraken / de vier kleine muren, het beton met knoesten van lucht dat rot / in de trappen die tegen het gebouw zijn geplakt, / mijn ogen leven met het geelgrijze beton, waaruit rechthoekige

cuartos rectangulares para estudiantes, suelo imaginármelos

[como perros

quizá porque cogen a la siesta

sí una eternidad de calma ventana, en que se pierden los aviones
cuando descanso en mi cama baja

que no es mía, sino de la casa y

pienso en la muchacha en el pasillo de vida decente siempre lleva

un traje de dos piezas, el afgano que fríe huesos en aceite,

el joven iraní que me muestra sus dibujos, sus pestañas

[como mariposas

parecen no existir cuando estoy en mi cuarto

y debo leer a P.C. Hooft, hasta que un muchacho

de ojos turbios me besa en su cuarto, contiguo al mío

no le queda nada, dice, más que una cama alta, heladera

y equipo de audio, traemos una gatita de la tienda y tres semanas

más tarde se cae del balcón nevado, días de un silencio invernal

con el chico festejo navidad en un edificio casi vacío

cuento las habitaciones enfrente con las cortinas

cerradas, desganados, no preparamos el pollo

nueces, ciruelas, miramos *El ángel azul*

kamers gesneden voor studenten, soms stel ik me ze voor als honden / misschien omdat ze 's
middags neuken // wel eeuwigheid van kalm raam, vliegtuigen verdwalen erin / als ik lig in mijn
lage bed / dat niet van mij is maar van de flat en / ik denk aan het meisje op de gang dat keurig
woont en altijd gekleed / in een deux-pièces, de Afghaan die botten kookt in olie, / de jonge
Iranier die me zijn tekeningen toont, zijn wimpers als vlinders / ze lijken niet te bestaan als ik in
mijn kamer ben / en Hooft moet lezen tot een jongen / met troebele ogen me in zijn kamer naast
de mijne kust, / hij heeft niets meer, zegt hij, behalve een hoog gebouwd bed koelkast / een stereo,
we nemen een katje uit de dierenwinkel dat na drie / weken van de besneeuwde balkonrand valt,
de dagen zijn winterstil // met de jongen vier ik kerst in een bijna leeg flatgebouw / ik tel van
hoeveel kamers aan de overkant de gordijnen / zijn gesloten, we zijn lui en koken onze kippen, /
noten, pruimen niet, we kijken naar *Der blaue Engel*

en la emisora del edificio y fumamos armados
las hebras con sabor a sangre ahumada

después año nuevo adoptamos dos gatas, la blanca es mía
la blanca y negra, suya,
hasta que me mudo a otra casa, se acabó,
dividimos los cubiertos de hierro
las gatas y yo vomito del olor a cloro con el que repaso
el baño para entregar limpio el cuarto

y es allí donde realmente cobrás vida, Vírgula,
en la vista al abeto alto, en la soledad verde,
duermo una última noche con el chico, de pronto
el alba anuncia la partida y me robo la cama baja
con mi manta de lana, tiesa de tantos años, la gata blanca
y juntas esperamos, esperamos a que alguien nos saque de este
[cuarto

cubro con juncos la ventana en que crujió, recojo un cristalero
de la calle y lo pinto de blanco,
y no tiene sentido, la eternidad entera se mudó conmigo, Vírgula

op de flatzender en roken shag / de sliertjes smaken naar gerookt bloed // in het nieuwe jaar
nemen we twee katten, de witte is van mij / de zwart-witte van hem, / tot ik verhuizen moet naar
een ander flatgebouw, want het is uit, / we verdelen het ijzeren bestek / de katten en ik geef
over van het chloor waarmee ik mijn badkamer / poets om de kamer schoon op te leveren // en
daar kom jij pas goed tot leven, Virgula, / in het uitzicht op een grote sparrenboom, in de groene
eenzaamheid, / ik slaap nog een laatste nacht bij de jongen, dan loeit / de ochtend ineens vertrek
en ik steel het lage bed / met mijn wollen deken, stijf van ouderdom, de witte kat / en samen
wachten we, we wachten tot iemand ons uit deze kamer haalt // ik hang riet voor het raam waarin
jij kraakt, ik haal een buffetkastje / van straat en schilder dat wit, / het haalt niets uit, de hele
eeuwigheid is met mij mee verhuisd, Virgula.

CHARLOTTE VAN DEN BROECK

TURNHOUT, BÉLGICA, 1991

Estudió literatura inglesa y alemana y luego se formó en «Artes de la palabra» en el Conservatorio Real de Amberes. Como poeta y performer ha actuado en diversos festivales y eventos literarios y obtuvo numerosos premios en Bélgica y Europa. En 2015 publicó su primer libro de poemas *Kameleon*, en 2017, *Nachtroer*, y en 2021, *Aarduitwrijvingen*, poemario que será publicado en castellano en 2024 en Serapis. En 2019 publicó su primer libro de ensayos: *Waagstukken*.

<https://charlottevandenbroeck.com/en/>

Poemas publicados en 2020
en la revista Círculo de poesía,
extraídos de su poemario *Nachtroer*:
<https://circulodepoesia.com/2020/10/poesia-de-belgica-charlotte-van-den-broeck/>

Ocho, ∞

VIII

no escorar, ahora que la tarde ahoga la luz y a nosotros el aliento
moretones azules en la piel, tambor de guerra golpeado por nuestro
[fracaso
la casa se reparte en cajones de bananas y pronombres posesivos
la biblioteca, en derecha e izquierda
tuyos los mapas, los rusos y la obra completa de García Márquez
a mí me tocan los diccionarios en todas las lenguas, las biografías
[de dictadores
y claro, la poesía, que justo ahora calla testaruda, y me preguntás:
¿cuál era el pájaro ese que se clavaba el pico en el pecho?
no logro recordar el pelícano
sé ahora que el duelo comienza con el golpe en el codo
y se extiende hasta las yemas de los dedos
para anticiparse a anestesiar los nuevos roces

Acht, ∞

VIII. niet overhellen, nu de avond het licht en ons de adem afknelt / stootblauw het vel,
aangeslagen oorlogstrommel van wat faalt in ons / het huis laat zich verdelen in bananendozen
en bezittelijke voornaamwoorden / de boekenkast in links en rechts / van jou de landkaarten,
de Russen en het oeuvre van Márquez / ik krijg woordenboeken in alle talen, de biografieën
van dictators / en ja, de poëzie, die juist nu hardnekkig staat te zwijgen, je vraagt nog: / welke
vogel stak alweer de snavel in zijn eigen borst? / ik kan niet op de pelikaan komen / weet nu dat
rouw begint bij het stoten van de elleboog / en doortrekt tot in de vingertoppen / om nieuwe
aanrakingen vooraf al te verdoven

VII

algo en la carne, horas después del disparo, todavía tendrá pulso,
hasta que incluso eso acabe, el recuerdo de un latido
¿qué animal decíamos querer capturar?
desde siempre ya perseguimos al otro en nosotros
¿de verdad nos convertimos en eso? una porción de nuestros ideales
salada y puesta a secar, fotografía aérea del lugar de antaño
donde por fin nos perdonaríamos, ¿cuándo?
hasta la escritura está muriendo, mi letra se arrastra
hacia la izquierda, me arrastra hacia atrás, al pasado
en tu axila, un resquicio para pedirte un tiempo, allí donde encontré
[el hueco
en que cupo toda mi incapacidad, entonces lo hice,
adrede, nos convertí a vos y a mí en piezas de un modelo para armar

VI

un mago me corta en dos y me separa
delante del público, mi tronco vacío, al descubierto tras la noche,
[tras la batalla
en que me convertí en comandante y mortal al mismo tiempo,
[perdí órganos y el suelo

VII. iets in het vlees, uren na het schot nog, zal pulseren / tot ook dat op is, herinnering aan een hartslag / welk dier hielden we ons voor te willen raken? / we jaagden altijd al op elkaar in onszelf / zijn wij dat werkelijk geworden? ingezouten en opgehangen / rantsoen van onze idealen, luchtfoto van de toenmalige plek / waar we elkaar eindelijk onszelf zouden vergeven, wanneer dan? / zelfs het schrijven is bezig te versterven, mijn handschrift sleept / naar links, sleept me rugwaarts terug de jaren in / in je oksel een bres voor bedenktijd, waar ik de holte vond / waarin mijn hele onvermogen kon, toen heb ik het gedaan / van jou en mij met opzet onderdelen uit een modelbouwpakket gemaakt

VI. een goochelaar zaagt me in twee stukken en klapt me open / naar het publiek mijn lege romp onthuld na de nacht, na de slag / waarin ik generaal en sterveling werd, grond en organen verloor

y te olvidé por las trompetas que anunciaban en mí la partida
ya al mirar atrás vi cómo podrías tomar el abrigo del perchero
un gesto breve, definitivo, el desengaño entre las escáfulas
pero igual marchando hacia la profundidad, más allá del bajío
luego un deshacerse arrepentido ¿en qué más si no
en un sonido quejumbroso? me traiciona en el escenario
todos miran, y todavía digo «querido» y «negación»
y «perdóname», pero el aplauso es infinito
al finalizar no me sutura nadie

v

Europa, un paisaje intercambiable tras la ventanilla del auto,
[subordinado
al tema que suena en la radio, a lo que nos atraviesa
mientras miramos fijo la autopista, la cadencia de iglesias,
[los checos, y a lo lejos
se repite, como nosotros año tras año ahora, sin quererlo,
[pero testarudos, nos repetimos
Viena se convierte en el living, el Danubio, en un nervio pinzado,
[incluso es tedioso
hacer el amor en este calor seco, trago mosquitos, siempre,
[y luego

jou vergat door de trompetten van de optocht in mij / bij het achteromkijken al zag ik hoe je je jas
van de kapstok zou nemen / een klein, finaal gebaar, de teleurgang tussen schouderbladen / en
toch gemarcheerd, verder het diepe in, verder dan de blinde klip / daar in inkeer uiteengevallen –
natuurlijk, in wat anders / dan in een kermend geluid? het verraadt me op het podium / iedereen
kijkt, ik zeg nog 'liefste' en 'weigering' / en 'vergeef me', maar het applaus is eindeloos / na afloop
word ik niet gehecht

v. Europa, een inwisselbaar landschap achter het autoraam, ondergeschikt / aan welk nummer er
op de radio draait, aan wat er door ons heen glijdt / bij het staren naar de snelweg, in cadans de
kerken, de Tsjechen en de verte / het herhaalt zich, zoals wij ons jaar na jaar nu, onbedoeld, maar
halsstarrig herhalen / Wenen wordt onze woonkamer, de Donau een geknelde zenuw, zelfs het
vrijen / langdradig in de droge hitte, ik slik muggen in, altijd en later

dos instantes apretando el cuello, ahora se iniciaron y son evidentes
nosotros más que nunca el molde de nuestra felicidad y no
[la felicidad misma, esa pasa de largo delante
de letreros de lugares, el hormigueo y la incertidumbre, después
en el estacionamiento, el leve reposo de la sonrisa del otro
detrás, un grito implora que siempre sabremos
de nuestra alianza secreta, lo que nos atiza y el lazo

IV

afuera el temporal doblega las palmeras, una cabaña en Lanzarote
se convierte durante siete días en el caparazón contra el frío
[de febrero en casa
de día recuperamos el sueño para las noches en que nuestro cuerpo
[agitado,
imprudente y veinte, imita los volcanes de la isla
nos proponemos una vida con los colores de Mondrian
rojo fuego el amor, la extensión de agua, el exceso de flores amarillas
en la mesa de la cocina, nada más, un negativo de lo que será
[la realidad:
todo es construcción, pérdida y tedio, pero escapamos
a los modos de detenerse, si es debido, elegimos nosotros el reposo

twee tijdstippen die bij de keel grijpen, nu ze vanzelfsprekend en aangebroken zijn / wij meer dan
ooit de gietvorm van ons geluk en niet het geluk zelf, dat glijdt voorbij / de plaatsnaamborden,
voorbij de tinteling en de twijfel, daarna / op de autostopplaats de milde stilstand van elkaars
glimlach / waarachter een schreeuw smeekt dat we het steeds van elkaar zullen weten / het
heimelijk verbond, wat ons opzweept en de strop

iv. buiten buigt de storm de palmbomen om, een bungalow op Lanzarote / vormt zeven dagen
lang een cocon voor de kou van thuis in februari / overdag slapen we bij voor de nachten waarin
ons kolkend lichaam / – roekeloos en twintig, de vulkanen op het eiland evenaart / we nemen ons
een leven voor in de kleuren van Mondriaan / vuurrood de liefde, het water languit, de overdaad
van gele bloemen / op de keukentafel, meer niet, een negatiefje van wat werkelijk wordt: / alles
is opbouw, neergang en verving, maar wij ontkomen / aan manieren van ophouden, desnoods
kiezen we zelf de stilstand

pero nadie destrozará la ventana desde afuera y sí,
la lluvia nos enjaula, pero es menos real que la jaula de la que leemos
en los libros en que gente –en todo más grandiosa que nosotros– no
alcanzan al otro

III

tu nombre entretanto de todo la anacrusa, de levantarse, de hablar
y de moverse, soy la marioneta encendida de tu aliento,

[y vos no estás

y el día se convierte en algo que tengo que tolerar, extrañar
una palabra con una correa, aguardo una piel más gruesa

[y un dueño

¿qué biología le prescribe al individuo la simbiosis?
es insoportable, la mitad fría, el ojo de halcón que se hunde en mí
buscando un opuesto, hasta que volvés a casa y seguís siendo

[en todo

francotirador en un reino indefenso donde soportamos
que se arrastren los días de la semana sin coraza ni calambre
en la ventana abierta de la cocina un petirrojo yace
inmóvil en la corriente, me sentás en tu falda
todavía no pensamos la muerte

maar niemand zal het raam van buitenaf aan scherven gooien en ja / de regen kooit ons, maar is
minder echt dan de kooi waarover we lezen / in boeken, waarin mensen – in alles grootser dan wij
– het niet halen van elkaar

III. je naam ondertussen van alles de opmaat, van het opstaan, het spreken / en het bewegen,
aangeblazen marionet van je adem ben ik, je bent weg / en de dag verandert in iets dat moet
worden uitgehouden, missen / een woord met een leiband, ik wacht op dikkere huid en op
heerschap / welke biologie schrijft aan de enkeling een symbiose voor? / het is niet uit te houden,
de koude helpt, het arendsoog dat in me duikt / op zoek naar een tegendeel, tot je thuis komt en
weer voortduurt in alles / sluipschutter in een weerloos koninkrijk waar we het slepen / van de
weekdagen zonder harnas of kramp verdragen / in het open keukenraam ligt een roodborstje /
roerloos in de doortocht, jij neemt me op je schoot / de dood hebben we nog niet bedacht

II

haber escrito todas esas cartas, mesas de luz repletas,
[y comprobamos qué cosa
un suspiro en busca de sentido, una súplica en una lengua atascada
seamos siempre así: dieciséis y diecisiete, y perdidos el uno por el otro
conservemos las anteojeras y, en forma de cartas, la realidad
que en tantos modos se asemeja al calor de dormir
que alcanzamos durante el sueño, entretanto ya somos mayores
y despiertos e impedidos, y quién es de quién el desterrado
ahora que la distancia ya no es desencuentro, pero en el desencuentro
tiene lo estrecho de algo que no va a cambiar
visto después es cruel querer medir la soledad y a nosotros
con la Vía Láctea, dije hasta la luna ida y vuelta
aún creo en cada kilómetro, pero igual

I

Un muchacho y una chica recostados en el campo me recuerdan
[el pasado
intuyo que somos nosotros, hace ocho años, pero se parecen tanto
[a extraños
que no me acerco a decirles que lo recordaron mal

II. al die brieven geschreven, nachtkastjes vol, wat heeft het bewezen / een zucht naar betekenis, een bedde in klamme taal / laat ons steeds zo: zestien en zeventien en aan elkaar verloren / laat ons de oogkleppen en in briefvorm de werkelijkheid / die in zoveel opzichten op de warmte van slapen lijkt / dat we bij de droom kunnen, ondertussen zijn we ouder / en wakker en belet en wie van wie de banneling / nu afstand niet langer verwijdering is, maar in de verwijdering / het nauwe heeft van iets wat niet meer zal keren / achteraf bekeken is het wreed, eenzaamheid en elkaar / te willen meten aan de Melkweg, ik zei tot aan de maan en terug / meen nog elke kilometer, en toch
I. Op het veld liggen een jongen en een meisje die aan vroeger doen denken / ik vermoed dat wij het zijn, acht jaar geleden, maar ze lijken zo sterk op onbekenden / dat ik niet naar hen toe loop om te zeggen, dat ze het fout onthouden hebben

ese día no hubo pájaros, ni hielo ni nieve en el campo, todavía
[octubre,
junto al estanque aquel, el junco estaba crecido y seco, en el fondo
a intervalos, el sonido de un auto lento sobre el asfalto, nada más
no les digo que aquí entre los últimos mosquitos y los primeros
[besos
ella pensará en nombres para los hijos, ni que el terreno entretanto
se convirtió en una fábrica de silicona, o que él ya debería soltarle
[la mano para habituarse
a más adelante, cuando sólo se rozarán sin querer e incómodos
no digo nada, porque exactamente así, como están recostados,
[también fue:
la entrega, la luz ciega en la tarde y luego, los poemas

die dag trokken geen vogels over, geen sneeuw of ijs op het veld, oktober nog, / het riet rond
de vijver verderop stond halfhoog en dor, op de achtergrond / in intervallen het geluid van een
trage auto op de steenweg, verder niets / ik zeg hen niet dat zij hier tussen de laatste muggen
en de eerste kussen / namen voor de kinderen zal bedenken, niet dat de werf ondertussen /
een siliconenfabriek werd, of dat hij haar hand alvast moet loslaten opdat het went / voor later,
wanneer ze elkaar enkel nog per ongeluk en met ongemak / zullen aanraken, ik zeg niets, want
precies zo, zoals ze daar liggen, was het ook: / de overgave, het blinde licht in de middag en later
daarover de gedichten

•

MICAELA VAN MUYLEM

Estudió Letras y Bellas Artes en Córdoba y se especializó en traducción literaria en Alemania, Bélgica y los Países Bajos. Es docente universitaria, editora independiente y se dedica a la traducción literaria del alemán y neerlandés, en especial, de teatro y poesía.

ÍNDICE

3 **RUTH LASTERS**

4 Marea

5 Arroz

6 Paredes

7 Tierra

8 Bosque

9 **RADNA FABIAS**

10 lo que escondí

19 **SASJA JANSSEN**

20 *Virgula...*

23 Te invoco

24 *Virgula...*

27 **CHARLOTTE VAN DER BROECK**

28 Ocho, ∞

COLECCIÓN **TATAKUÁ**

dirigida por Susana Ibáñez y Julia Sabena

Palabras que arden con el poder transformador de la traducción.

VERA editorial cartonera

Centro de Investigaciones Teórico–Literarias de la Facultad de Humanidades y Ciencias de la Universidad Nacional del Litoral.

Instituto de Humanidades y Ciencias Sociales IHUCSO Litoral (UNL/Conicet).

Programa de Lectura Ediciones UNL.

Apoyaron las traducciones de los textos:
Flanders Literature, de Bélgica
y Nederlands Letterenfonds.

Directora Vera cartonera: Analía Gerbaudo

Asesoramiento editorial: Ivana Tosti

Corrección editorial: Valentina Miglioli

Diseño: Julián Balangero

Este libro fue compuesto con los tipos Alegreya
y Alegreya Sans, de Juan Pablo del Peral
(www.huertatipografica.com).

Poesía escrita en neerlandés : cuatro mujeres contemporáneas / Ruth

Lasters ... [et al.] ; compilación de Micaela van Muylem. - 1a ed - Santa Fe :

Universidad Nacional del Litoral, 2023.

Libro digital, PDF/A - (Vera cartonera. Tatakúá)

Archivo Digital: descarga y online

Traducción de: Micaela van Muylem.

ISBN 978-987-692-352-1

1. Poesía Belga. 2. Literatura Europea.
3. Literatura Contemporánea. I. Lasters, Ruth
II. Muylem, Micaela van, comp. III. Muylem,
Micaela van, trad.

CDD 863

© de la selección y traducción: Micaela van Muylem, 2023.

© de la editorial: Vera cartonera, 2023.

Facultad de Humanidades y Ciencias UNL
Ciudad Universitaria, Santa Fe, Argentina
Contacto: veracartonera@fhuc.unl.edu.ar

Atribución/Reconocimiento-NoComercial-
CompartirIgual 4.0 Internacional